

MARGINALISEREDE PÅ ARBEJDSMARKEDET

19. december 2021

Markant flere kontanthjælpsmodtagere kommer i arbejde

Antallet af kontanthjælpsmodtagere er igennem længere tid faldet, men hidtil har vi ikke vidst om faldet var udtryk for at kontanthjælpsmodtagerne kom i arbejde, eller om de blot endte andre steder i overførselssystemet. Nye tal fra Beskæftigelsesministeriets DREAM-register, som AE har analyseret, bekræfter nu, at hovedforklaringen på faldet er, at markant flere kontanthjælpsmodtagere kommer i arbejde. Udviklingen viser, at en vis mangel på arbejdskraft er sundt for økonomien, fordi det er med til at give flere jobåbninger til personer på kanten af arbejdsmarkedet.

Kontakt

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

ANALYSE

Udarbejdet af

Erik Bjørsted
Cheføkonom

Jes Vilhelmsen
Senioranalytiker

Frederik Søborg
Stud.polit.

Hovedkonklusioner

- I oktober var der 95.100 fuldtidspersoner på kontanthjælp. Det er det laveste antal i 13 år. Antallet af kontanthjælpsmodtagere steg kun ganske lidt i begyndelsen af coronakrisen og er siden maj 2020 faldet med 25.500 fuldtidspersoner.
- Hidtil har vi ikke vidst, om faldet blot dækkede over, at kontanthjælpsmodtagerne kom over på andre ydelser eller kom i arbejde. Der har også været spekuleret i, om antallet var kunstigt lavt, fordi udfaldet fra dagpengesystemet har været lavere end ellers, fordi forbruget af dagpengeklip har været suspenderet under nedlukningen. Men tal fra Beskæftigelsesministeriets DREAM-register bekræfter nu, at hovedforklaringen på faldet er, at markant flere kontanthjælpsmodtagere kommer i arbejde.
- Det er en rigtig positiv udvikling, som viser, at en vis mangel på arbejdskraft er sundt for økonomien, fordi det er med til at give flere jobåbninger til personer på kanten af arbejdsmarkedet.

Færreste antal kontanthjælpsmodtagere i 13 år

Antallet af kontanthjælpsmodtagere er faldet kraftigt siden maj 2020 og er nu på det laveste niveau i 13 år.

Samlet er antallet af kontanthjælpsmodtagere fra maj 2020 til oktober 2021 faldet med 25.500 fuldtidspersoner, og dermed var der i oktober 95.100 fuldtidspersoner på kontanthjælp.

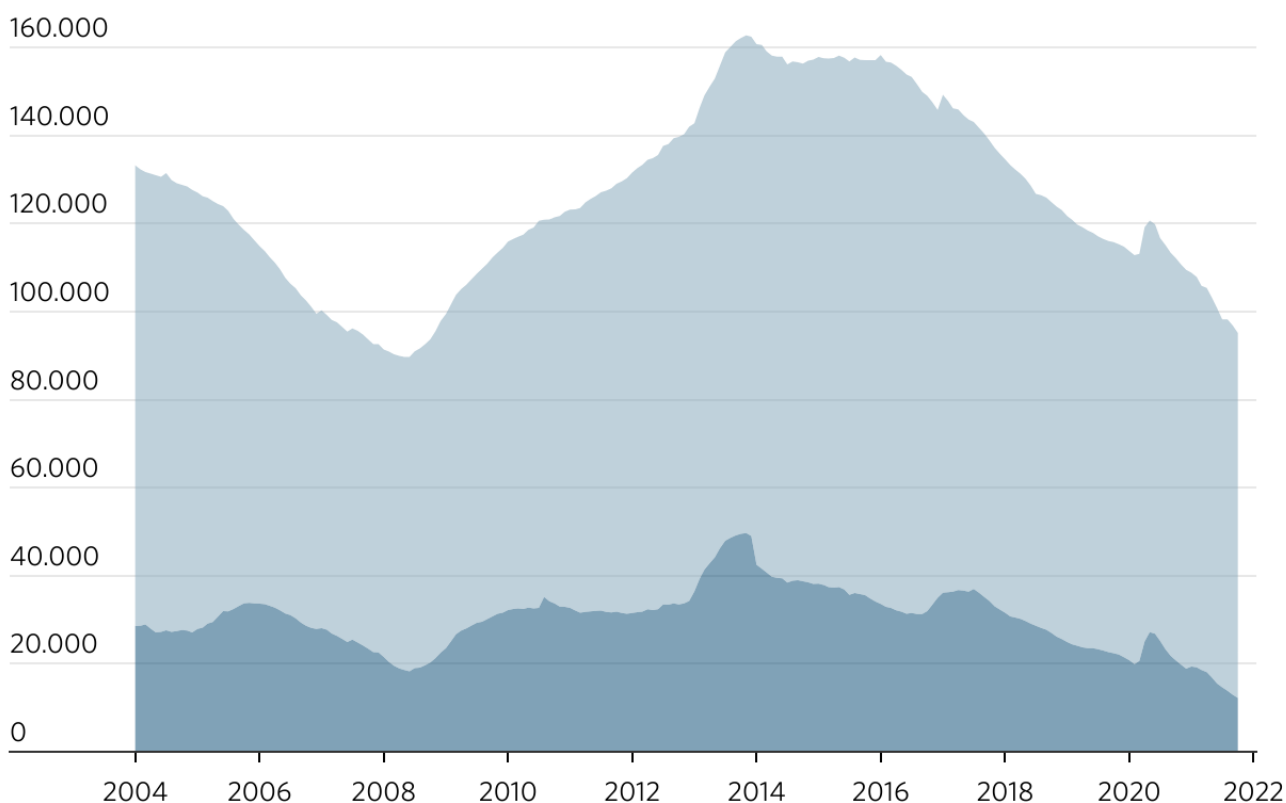
Udviklingen dækker over et stort fald i arbejdsløsheden blandt de kontanthjælpsmodtagere, der er tættest på arbejdsmarkedet. Det vil sige de jobparate og åbenlyst uddannelsesparate kontanthjælpsmodtagere, hvis største problem er, at de ikke har et arbejde, og som indregnes i den registrerede ledighed. Den gruppe er blevet reduceret med 14.900 fuldtidspersoner siden maj 2020.

Der ses dog også et fald i antallet af kontanthjælpsmodtagere, som har problemer ved siden af ledighed, og som ikke tælles med i ledigheden, og som står uden for arbejdsmarkedet. Det vil sige de kontanthjælpsmodtagere, som ikke er blevet erklæret jobparate eller åbenlyst uddannelsesparate. Den gruppe af kontanthjælpsmodtagere er faldet med 10.600 fuldtidspersoner og er dermed næsten lige så lav som i 2008, altså før finanskrisen.

FIGUR 1

Rekordfå kontanthjælpsmodtagere

■ Ledige kontanthjælpsmodtagere ■ Kontanthjælpsmodtagere som ikke regnes med i ledigheden

Anm.: Data er korrigeret for sæsonudsving. Seneste måned er oktober 2021.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: Danmarks Statistik og Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR), jobindsats.dk.

Hidtil har det været uvist, hvad der egentlig lå bag faldet. Er kontanthjælpsmodtagerne reelt kommet i arbejde, eller er de blot endt andre steder i overførselssystemet? Andre har fremført, at antallet af kontanthjælpsmodtagere er kunstigt lavt, fordi færre er faldet ud af dagpengesystemet end normalt, fordi forbruget af dagpengeklip har været suspenderet under nedlukningen. Nye tal fra Beskæftigelsesministeriets DREAM-register viser dog nu, at hovedforklaringen er, at markant flere kontanthjælpsmodtagere kommer i arbejde.

Flere kontanthjælpsmodtagere kommer i arbejde

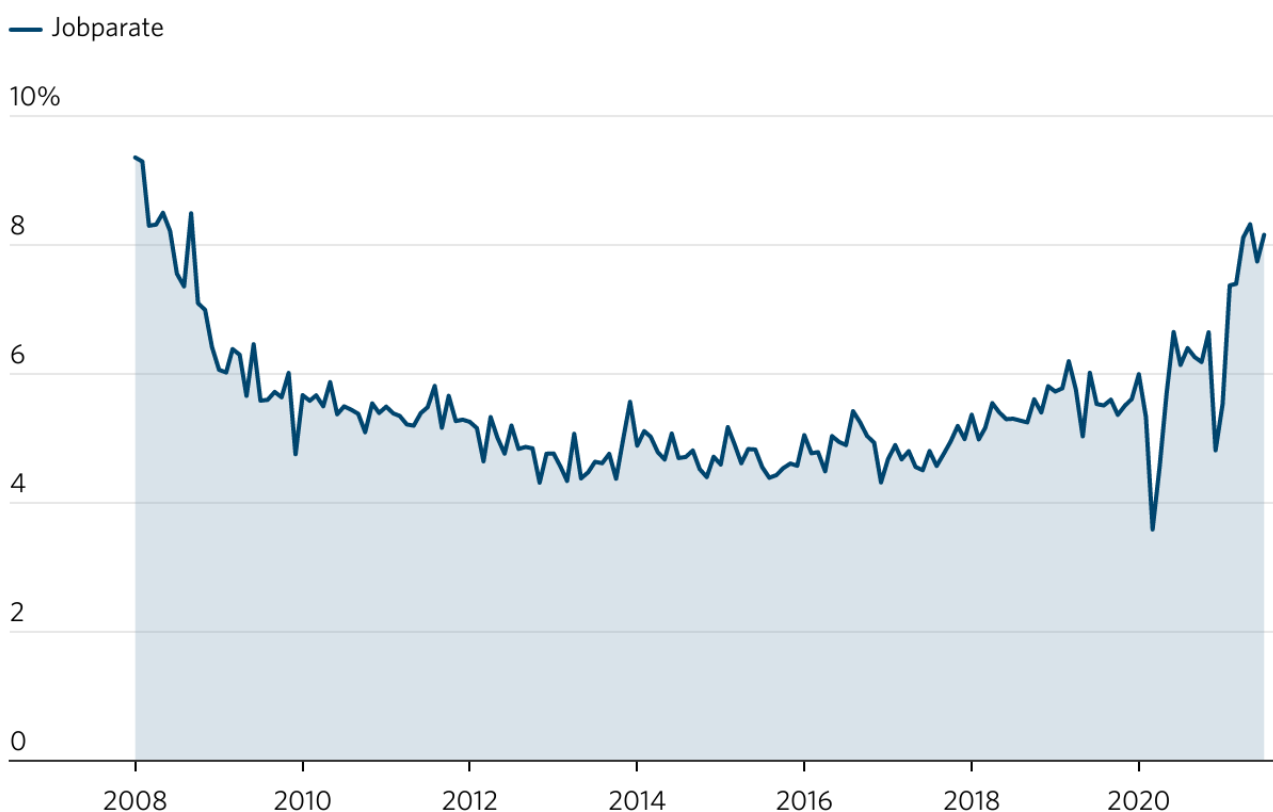
Dykker man ned i Beskæftigelsesministeriets DREAM-register, kan man konstatere, at markant flere kontanthjælpsmodtagere kommer i arbejde. Det fremgår af Figur 2 og Figur 3, som viser andelen af hhv. jobparate/åbenlyst uddannelsesparate kontanthjælpsmodtagere og kontanthjælpsmodtagere, der hverken er jobparate eller åbenlyst uddannelsesparate i en given måned, som er kommet i arbejde i måneden efter.

Som det fremgår af Figur 2, er andelen af kontanthjælpsmodtagere, som kommer i arbejde, steget markant for de jobparate og åbenlyst uddannelsesparate kontanthjælpsmodtagere. Det vil sige de kontanthjælpsmodtagere, som tælles med i den registrerede bruttoledighed. Her er andelen af kontanthjælpsmodtagere, som er i arbejde måneden efter, ikke set højere siden 2008.

FIGUR 2

Flere kontanthjælpsmodtagere kommer i arbejde

Figuren viser andelen af kontanthjælpsmodtagere i bruttoledigheden, som er i job måneden efter.

Anm.: Seneste observation er for juli 2021, som måler hvor stor en andel af kontanthjælpsmodtagerne i juli, som var i arbejde i august. Data er sæsonkorrigeret.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM-register.

Der er dog også flere kontanthjælpsmodtagere uden for arbejdsmarkedsmarkedet, som typisk har problemer ved siden af ledighed – og som ikke er medregnet i bruttoledigheden – som er kommet i arbejde. Andelen af kontanthjælpsmodtagere med problemer ved siden af ledighed, som kommer i arbejde, er i sagens natur lavere end for de jobparate/åbenlyst uddannelsesparate kontanthjælpsmodtagere i Figur 2, men andelen, som kommer i arbejde, er vokset pænt efter genåbningen. Det fremgår af Figur 3.

Det skal bemærkes, at springet i afgangsraten til beskæftigelse i 2014 skyldes kontanthjælpsreformen i 2013, som trådte i kraft i 2014. Dengang ændrede man i inddelingen af de unge kontanthjælpsmodtagere under 30 år. Før reformen blev kontanthjælpsmodtagerne vurderet efter, om de kunne varetage et arbejde eller ej. Med reformen blev de unge kontanthjælpsmodtagere under 30 år, hvis de ikke havde gennemført

en kompetencegivende uddannelse, nu i stedet vurderet efter, om de var åbenlyst uddannelsesparate eller ej. Det betød konkret, at en række unge, som var arbejdsmarkedsparate, men som ikke var åbenlyst uddannelsesparate, røg ud af ledighedsstatistikken og i stedet blev placeret i samme gruppe, som kontanthjælpsmodtagere, som havde problemer ved siden af ledighed, og som var vurderet til ikke at være jobparate. Gruppen af kontanthjælpsmodtagere uden for arbejdsmarkedet kom dermed til at indeholde en gruppe af relativt stærke unge kontanthjælpsmodtagere uden uddannelse, som godt nok ikke var åbenlyst uddannelsesparate, men som havde bedre chancer for at komme i arbejde end resten af gruppen. Derfor ser man et spring i afgangene fra kontanthjælp til beskæftigelse omkring 2014, fordi der var en række relativt stærke unge kontanthjælpsmodtagere, som kom i arbejde.

I 2016 var der også lignende forskydninger som følge af en ændret kategorisering af flygtninge og indvandrere i forhold til jobparathed.

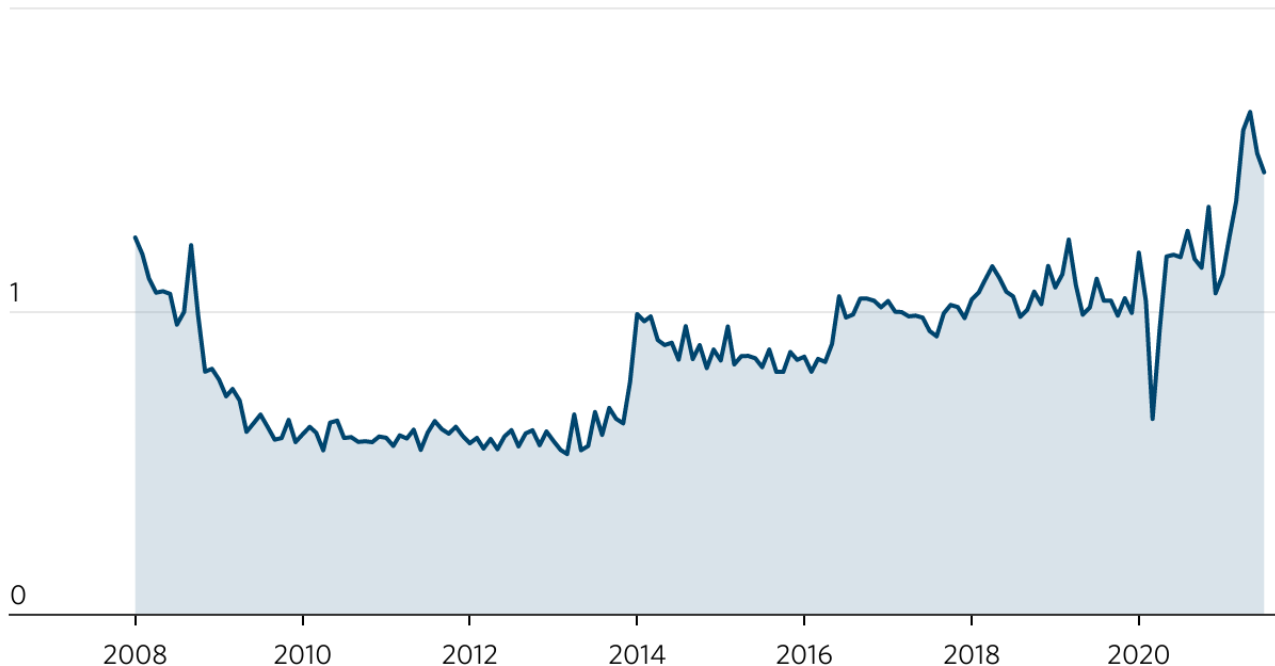
FIGUR 3

Flere kontanthjælpsmodtagere kommer i arbejde

Figuren viser andelen af kontanthjælpsmodtagere, som ikke medregnes i bruttoledigheden, som er i arbejde måneden efter.

— Ikke jobparate eller åbenlyst uddannelsesparate

2%

Anm.: Seneste observation er for juli 2021, som viser hvor stor en andel af kontanthjælpsmodtagerne i juli, som var i job i august. Data er sæsonkorrigeret.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM-register.

De højere afgangsrater fra kontanthjælp til beskæftigelse betyder, at langt hovedparten af det fald, vi igennem det seneste år har set i antallet af kontanthjælpsmodtagere, skyldes, at flere kontanthjælpsmodtagere kommer i arbejde.

I DREAM-registret kan man se, at fra juli 2020 til juli 2021 er antallet af kontanthjælpsmodtagere i gennemsnit faldet med ca. 1.600 personer om måneden. I samme periode har nettoafgangen fra kontanthjælp til beskæftigelse været på 1.300 personer om måneden. Hovedforklaringen på faldet i antallet af kontanthjælpsmodtagerne er altså, at flere kontanthjælpsmodtagere kommer i arbejde.

Det fremgår af Tabel 1, som viser nettotilgangen og nettoafgangen fra kontanthjælpssystemet til beskæftigelse og for andre ordninger.

Som det fremgår, er der dog også en betydelig andel kontanthjælpsmodtagere, som overgår til førtidspension, seniorpension m.m., men hovedforklaringen på faldet i antallet af kontanthjælpsmodtagere er øget afgang til beskæftigelse.

Tilgangen til kontanthjælp fra dagpenge har, som flere forventede været lavere end ellers, men det forklarer kun en mindre del af udviklingen. Inden krisen kom der nemlig relativt få fra dagpenge direkte over på kontanthjælp (93 per måned i 2019). De fleste der ender i kontanthjælpssystemet, kommer faktisk fra selvforsørgelse – dvs. mennesker, som ikke modtager understøttelse – eller fra SU.

TABEL

Nettobevægelserne til og fra kontanthjælp

	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2021
Selvforsørgelse	1.449	973	841	764	663	523	482
Dagpenge mm	-56	-79	166	94	157	93	-5
Sygedagpenge mm	390	426	415	0	0	10	7
Beskæftigelse	49	-655	-675	-918	-1.334	-1.080	-1.371
SU	218	448	572	438	218	310	221
Flexjob, ledighedsydelse	-55	-45	-207	-175	-188	-211	-199
FØP, seniorpension mm	-603	-547	-412	-630	-596	-626	-766
Ikke bopæl i DK	126	129	183	594	30	10	10
I alt	1.518	650	884	167	-1.049	-970	-1.619

Anm.: Der ses på løbende år. Dvs. 2021 dækker udviklingen fra juli 2020 til juli 2021. Tallene for "selvforsørgelse" og "SU" skal tolkes med forbehold.

Tablet: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af DREAM-registret og egne beregninger.

En vis mangel på arbejdskraft er sundt for økonomien

Lige nu er der stor rift om arbejdskraften, og mange virksomheder melder om mangel på arbejdskraft, men det aktuelle pres på arbejdsmarkedet er også med til at åbne døre for personer på kanten af arbejdsmarkedet.

En vis mangel på arbejdskraft er sundt for økonomien, fordi det skaber flere jobåbninger til de mennesker, der befinder sig på kanten af arbejdsmarkedet. Det gælder for langtidsledige, ikke-vestlige indvandrere og for kontanthjælpsmodtagere – også for dem, som har problemer ved siden af ledighed.

Faldet i antallet af kontanthjælpsmodtagere i de gode år fra 2004 til 2008 blev dengang omtalt som det største socialpolitiske fremskridt i årtier, og meget tyder på, at vi er ved at gentage bedriften. Forskellen på situationen op til finanskrisen og nu er dog, at konkurrenceevnen er betydeligt stærkere, end den var i 2008. Samtidig har forbrugerne ikke kastet sig ud i nogen gældsfinansieret forbrugsfest.

Derfor er der også rigtig gode muligheder for, at vi kan få endnu flere på kanten af arbejdsmarkedet i arbejde og ikke taber det hele på gulvet igen, som vi gjorde efter finanskrisen.

Metode: Sådan har vi gjort

Tallene baserer sig på Beskæftigelsesministeriets DREAM-register fra august 2021. Data er trukket i perioden januar 2008 til juli 2021. Som følge af efterregistreringer kan antallet af kontanthjælpsmodtagere og antallet af beskæftigede i de seneste måneder blive justeret, når nyere versioner af DREAM-registeret er tilgængelige.

Kontanthjælpsmodtagere omfatter personer på kontanthjælp, uddannelseshjælp og selvforsørgelses- og hjemrejseydelse. Kontanthjælpsmodtagere er defineret som personer, der modtager kontanthjælp m.v. i anden hele uge i måneden.

”Ledighedsstatistikken” dækker over personer, som indgår i Danmarks Statistiks ledighedsstatistik.

Vi har defineret kontanthjælpsmodtagere, som kommer i beskæftigelse, ud fra følgende krav:

Man skal modtage kontanthjælp (eller anden relevant ydelse) i 2. hele uge i indeværende måned

Man skal ikke modtage nogen ydelse de tre første hele uger måneden efter

Man skal have en beskæftigelsesmarkering måneden efter defineret ud fra branchekode.

De gennemsnitlige månedlige nettobidrag til udviklingen i antallet af kontanthjælpsmodtagere er beregnet ved at se på personens ydelsesstatus måneden før kontanthjælp (tilgang) samt måneden efter kontanthjælp (afgang). På baggrund af de tal er det muligt at beregne nettobidraget for de forskellige ydelsesgrupper. I opgørelsen har vi anvendt en otte-gruppering af ydelser. De gennemsnitlige årlige bidrag er beregnet ved at tage gennemsnittet af månederne i den rullende årsperiode